

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

ISSN 2010-6602

БАНК ХОДИМЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛАРНИНГ ҲАФТАЛИК НАШРИ

ГАЗЕТА 1995 ЙИЛ ЯНВАРДАН БОШЛАБ НАШР ЭТИЛМОҚДА

№ 14 (1245)

2020 ЙИЛ 16 АПРЕЛЬ

Жорий йилнинг 10 апрель куни "Fitch Ratings" халқаро рейтинг агентлиги Ўзбекистон Республикасининг суверен кредит рейтинги бўйича навбатдаги ҳисоботини эълон қилди. Унга кўра, мамлакатимиз суверен кредит рейтинги "BB-" ("Барқарор" прогнози) даражасида сақлаб қолинди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING УЗОҚ МУДДАТЛИ КРЕДИТ РЕЙТИНГИ "БАРҚАРОР"

"Fitch Ratings"нинг таъкидлашича, COVID-19 пандемияси туфайли юзага келган глобал инқироз шароитларида Ўзбекистон рейтингининг сақлаб қолинишига асосий омиллар мамлакатимизда мустаҳкам ташқи ва фискал захираларнинг мавжудлиги, диверсификацияланган товарлар экспорти базаси ҳамда ташқи молиявий манбалардан фойдаланиш имкониятлари ҳисобланади.

Агентлик фикрига кўра, мазкур омиллар Ўзбекистоннинг глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича чораларни молиялаштириш, иқтисодий ўсишни қўллаб-қувватлаш ҳамда жорий операциялар ҳисоби дефицитининг юқорилиги ва давлат қарзининг ошиши билан боғлиқ қисқа муддатли хатарларни юмшатишга хизмат қилади.

Шу билан бирга, "Fitch Ratings" Президентимиз Ш.М.Мирзиёев бошчилигида 2017 йилда бошланган ислохотлар, жумладан макроиқтисодий барқарорлик ва иқтисодий ўсиш истиқболларини яхшилаш, иқтисодий ўсишда давлатнинг ролини камайтириш ҳамда институционал ва бошқарув соҳаларидаги заиф томонларни бар-тараф этишга қаратилган ислохотлар изчил амалга оширилади деб ҳисоблайди.

Давоми-2

"MOODY'S" МАМЛАКАТИМИЗ БАНК ТИЗИМИНИ "БАРҚАРОР" ДЕБ БАҲОЛАДИ

"Moody's" халқаро рейтинг агентлигининг 2020 йил 8 апрелда эълон қилинган ҳисоботида Ўзбекистон Республикаси банк тизими прогнози "барқарор" даражада сақлаб қолингани маълум қилинди.

"Moody's" қуйидаги омилларни Ўзбекистон банк тизимининг барқарорлигига ижобий таъсир қилади деб ҳисоблайди:

– банк тизими кредит портфелида давлат корхоналарига берилган кредитлар устунлик қилиши ва ушбу қарз олувчилар давлатнинг ёрдамига суяниши мумкинлиги берилган кредитлар ишончлилигини ошириб, банклар активларининг сифати ёмонлашиши хавфини камайтиради;

– республиканинг асосий савдо ҳамкор давлатлари, Россия Федерацияси, Қозоғистон ва Туркия миллий валюталарининг сезиларли даражада қадрсизланишига қарамай, сўмнинг қиймати АҚШ долларига нисбатан барқарор бўлиб қолди. Бу, ўз навбатида, хорижий валютада ифодаланган активларнинг инфляцияга учраш хатарини чеклайди ва капитализация даражасининг барқарорлигини таъминлайди;

– ЯИМнинг 52 фоизи қиймати га тенг захиралар билан Ўзбекистон ҳукумати мамлакат иқтисодиёти ва банк тизimini қўллаб-қувватлаш учун катта салоҳиятга эга-дир.

Шу билан бирга, агентлик томонидан қуйидаги салбий омиллар санаб ўтилди:

Коронавирус пандемияси туфайли ҳукуват томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирлар иқтисодий фаолиятга салбий таъсир кўрсатади.

Бундан биринчи навбатда кичик ва ўрта бизнес субъектлари, жисмоний шахслар, ноозиқ-овқат истеъмол товарлари чакана савдоси, умумий овқатланиш корхоналари, транспорт ва туризм соҳасига оид бизнес субъектлари ва бошқа хизмат кўрсатувчи таш-

килотлар зарар кўради;

– банкларнинг миллий валютадаги омонатларини хорижий валютага конверсия қилиш натижасида омонатлар чиқиб кетишини олдини олиш бўйича саъй-ҳаракатлари билан боғлиқ молиялаштириш харажатлари ошган сари Соф фоизли маржа (Net interest margins) камаяди. Бу, юқори захира тўловлари билан бирга, рентабелликни пасайишига олиб келади;

– секторнинг ўртача ликвидлик коэффиценти 2020 йил 1 март ҳолатига жами активларнинг қарийб 16 фоизини ташкил қилди. Давлат банкларида кредитлашнинг ўсиши ҳисобига ликвидлик захиралари босим остида қолади.

Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирлиги

АҲОЛИГА ПЕНСИЯ ВА ИШ ҲАҚИ ТЎЛОВЛАРИНИ БАНК КАРТАЛАРИ ОРҚАЛИ АМАЛГА ОШИРИШНИ КЕНГАЙТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш мақсадида Республика махсус комиссияси тавсиясига асосан аҳолига иш ҳақи ва пенсия тўловларини устувор равишда банк карталари орқали амалга ошириш чоралари кўрилмоқда.

Хусусан, ҳозирда маҳаллий ҳокимликлар, банклар, Молия вазирлиги қoшидаги гaзнaчилик худудий бўлинмалари ҳамда Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси, унинг худудий бўлинмалари билан биргаликда бу борада барча ташкилий ишлар бошлаб юборилган. Унга кўра:

Пенсия тўловларини амалга ошириш,

– дастлабки босқичда, яъни жорий йилнинг май ойидан бошлаб, Тошкент ва Нукус шаҳарлари ҳамда вилоятлар марказларида истиқомат қилувчи аҳолининг пенсия тўловлари банк карталари орқали амалга оширилади;

– кейинги ойлاردан бошлаб, ушбу чора-тадбирлар босқичма-босқич қолган худудларда давом эттирилади.

Бунда пенсионерлар томонидан банк карталарини очиб ва унга эга бўлиш учун Халқ банки бўлимларига бориб юришлари талаб этилмайди.

Давоми-4

ВАЛЮТА БОЗОРИДАГИ ЖОРИЙ ҲОЛАТ ЮЗАСИДАН АХБОРОТ

Жорий йил апрель ойида ички валюта бозорида сўмнинг хорижий валюталарга нисбатан алмашув курси тебранувчанлигининг ошиши кузатилди.

– Хусусан, сўмнинг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси ой бошига нисбатан 1,8 фоизга ошиб, 9 762 сўмни ташкил этди (йил бошига нисбатан 2,7 фоизга).

– Маълумки, сўмнинг биржа курсининг ўзгариши талаб ва таклифнинг ички ва ташқи омиллари таъсирида, биринчи навбатда, жорий операциялар ҳисобварағи ўзгариши асосида шаклланади.

– Коронавирус тарқалишини олдини олиш бўйича ҳамкор давлатларда ва республикамизда амалга оширилаётган чора-тадбирлар натижасида савдо ҳамда инвестициялар билан боғлиқ операцияларнинг секинлашиши, ўз навбатида, импорт-экспорт ҳажмларининг қисқаришига ва мос равишда ички валюта бозорида фаолликнинг пасайишига олиб келди.

– Жорий йилнинг март ойида экспорт тушумлари ҳажми олдинги ойга нисбатан 10 фоизга камайди.

– Карантин чоралари ва иқтисодий фаолликнинг секинлашиши, шунингдек, Россия ва Қозғистонда миллий валюталар курсининг девальвацияси туфайли трансчегаравий пул ўтказмаларида ҳам пасайиш тенденцияси кузатилмоқда.

– Жорий йил март ойида мамлакатимизга кириб келган пул ўтказмалари ҳажми 296 млн. дол-

ларни ташкил этиб, февраль ойига нисбатан 23 фоизга пасайган бўлса, апрелнинг дастлабки 8 иш кунида март ойининг мос даврига нисбатан 3 баробарга қисқарди.

– Ушбу омиллар жисмоний шахслар билан операциялар сегментида сўмнинг алмашув курси бўйича маълум нисбатан қутилмаларнинг шаклланишига олиб келди. Март ойидан бошлаб аҳоли томонидан хорижий валюта сотиб олиш ҳажмининг сезиларли даражада ўсиши кузатилмоқда.

– Хусусан, март ойида жисмоний шахслар томонидан чет эл валютасини сотиб олиш ҳажмининг ойлик ўсиши 45 фоизни ташкил этган бўлса, апрелнинг дастлабки 8 иш кунида сотиб олиш ҳажми ўтган ойнинг мос даврига нисбатан 28 фоизга кўпайди.

– Юқоридаги омиллар, шунингдек, асосий савдо ҳамкорлар миллий валюта курсларининг сезиларли даражада қадрсизланиши натижасида ички валюта бозорида миллий валюта курсининг маълум даражада қадрсизланиши ва шунга мос равишда сўмнинг асосий савдо ҳамкорлар валюталарига нисбатан реал эффе́ктив алмашув курси тафовутининг қисқариши кузатилмоқда.

– Хусусан, жорий йил март ойидан бошлаб Россия рублининг АҚШ долларига нисбатан алмашув курси 10,3 фоизга, қозоқ тенгеси – 12 фоизга, турк лираси – 7,6 фоизга ва қирғиз соми – 11,2 фоизга қадрсизланди.

– Марказий банк сўм алмашув курсининг қадрсизланиши эҳтимолини паст даражада баҳоламоқда. Дастлабки прогнозларга кўра, қисқа муддатли даврда сўм алмашув курси маълум бир кичик ўзгаришлардан кейин ўзининг фундаментал трендига яқин даражада шаклланади.

– Шу билан бирга, Марказий банк тижорат банклари кассаларида конверсия операцияларини амалга ошириш учун етарли миқдорда нақд хорижий валюта мавжудлигини ва барча банкноталар дезинфекция қилинганлигини маълум қилади. Банкларнинг айирбошлаш шаҳобчалари одатдаги режимда ишламоқда ва нақд хорижий валютани сотиш ва сотиб олиш бўйича ҳеч қандай чеклов ва тўсиқлар ўрнатилмаган.

ҚИСҚА САТРАЛДАРДА

***

Марказий банк асосий ставкани 1 фоиз бандга пасайтирди.

Марказий банк Бошқарувининг 2020 йил 14 апрелдаги навбатдан ташқари йиғилиши қарорига асосан Марказий банкнинг асосий ставкаси 1 фоиз бандга пасайтирилиб, йиллик 15 фоиз даражада белгиланди.

***

Марказий банк Бошқарувининг 2020 йил 4 апрелдаги қарорига мувофиқ, "CHINARA BIZNES KREDIT" масъулияти чекланган жамиятига ломбард фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи, ҳамда "INSPIRED" масъулияти чекланган жамияти ва "National Innovative Payment Technologies" масъулияти чекланган жамиятига тўлов ташкилоти фаолиятини амалга ошириш учун лицензия берилди.

***

Бугунги кунда банклар томонидан республика миқёсида жами 5 мингдан ортиқ банкоматлар жойларга ўрнатилиб, улардан 948 таси "cash in/out" функцияли банкоматлар ҳисобланади (уларнинг 548 донаси "Uzcard" тизими ва 400 донаси "HUMO" тизими банкоматлари). Мазкур банкоматлар орқали мижозлар нақд пул маблағларини банк қарталарига кириб қилиш имкониятига эга.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Матбуот хизмати

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING УЗОҚ МУДДАТЛИ КРЕДИТ РЕЙТИНГИ "БАРҚАРОР"

1-бошланиши

Гарчи жорий йилда "Fitch Ratings" томонидан иқтисодий ўсиш прогнози 2%га туширилган бўлса-да, Ўзбекистоннинг инқирозга қарши кураш чоралари, инвестиция лойиҳаларининг давомий молиялаштирилиши ҳамда асосий савдо ҳамкорларининг тикланиши келгуси йилда юқори иқтисодий ўсиш суръатларини (2021 йил учун прогноз 6,8%) таъминлаши алоҳида таъкидланди.

COVID-19 пандемиясига қарши курашиш, аҳоли бандлиги, ижтимоий тўловларнинг амалга оширилиши, иқтисодий ва инвестициявий фаоллиқни кўллаб-қувватлаш мақсадида Молия вазирлиги ҳузурида Инқирозга қарши кураш жамғармасининг (1 млрд. АҚШ доллари ҳажмида) ташкил

этилганлиги ҳамда Ҳукумат томонидан мақсадли ва вақтинчалик солиқ имтиёзлари, тегишли секторларнинг кредит тўловларини кечиктириш имтиёзларининг (3 млрд. АҚШ доллари ҳажмида) тақдим этилиши алоҳида таъкидланди.

Шунингдек, агентлик томонидан давлат ташқи қарзини жалб этишнинг йиллик юқори чегарасининг жорий этилгани ва Ҳукуматнинг давлат қарзининг (Ҳукумат

номидан ва унинг кафолати остидаги қарз) максимал миқдорини ялпи ички маҳсулотга (ЯИМ) нисбатан 50 % этиб белгилаш бўйича режаларининг давлат қарзининг ўсишини камайтиришга қаратилгани қайд этилди.

Институционал ислохотларнинг босқичма-босқич амалга оширилаётганлиги коррупцияга қарши курашиш ва қонун устуворлиги соҳаларининг ривожланиши, бошқарув стандартла-

рининг яхшиланишига олиб келиб, бу "Transparency International" ташкилоти томонидан юритиладиган Коррупцияни қабул қилиш индекси ва "World Justice Project" томонидан юритиладиган Қонун устуворлиги индексида мамлакатимизнинг ўрни яхшиланишида акс этганлиги ҳамда 2020 йилда Жаҳон банкининг Бизнес юритиш индексида 76-ўриндан 69-ўринга кўтарилганлиги алоҳида эътибор қаратилди.

Қуйида "Fitch Ratings" томонидан рейтинг кўрсаткичларига таъсир қилувчи асосий омиллар келтирилган.

Мамлакатимиз кредит рейтингига ижобий таъсир этувчи асосий омиллар:

Макроиқтисодий барқарорлиқни оширувчи ва давлат қарзининг ўсишини се-

кинлаштирувчи сиёсатнинг асосларини кучайтириш;

Таркибий кўрсаткичлар, яъни аҳоли жон бошига ЯИМ ва институционал омилларни сезиларли даражада яхшилаш;

Давлат молиявий балансини сезиларли даражада мустаҳкамлаш;

Мамлакатимиз кредит рейтингига салбий таъсир этувчи асосий омиллар:

Олиб бориладиган ислохотлардан четлашиб, макроиқтисодий мувозанатнинг бузилишига ҳамда макроиқтисодий барқарорлик учун хатарларни оширадиган номувофиқ чоралар ёки ҳаракатлар;

COVID-19 пандемиясининг ЯИМнинг ўрта муддатли ўсиши ёки давлат молиясига ўта кучли салбий таъсир кўрсатиши;

Валюта захираларининг пасайиши ёки ташқи қарз мажбуриятларининг кескин ўсиши.

Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирлиги

Маълумки, янги коронавирус инфекцияси мамлакатимизнинг кўплаб ҳудудларида тарқалмоқда. Касалликни назорат қилиш ва ҳолатлар сони кўпайишининг олдини олиш мақсадида тижорат банклари томонидан онлайн банк хизматлари жорий этиш чоралари кўрилмоқда.

“ТРАСТБАНК” CONTACT VA UNISTREAM ТИЗИМИ ОРҚАЛИ ОНЛАЙН РАВИШДА ХАЛҚАРО ПУЛ ЎТКАЗМАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШНИ БОШЛАДИ

“Трастбанк” хусусий акциядорлик банки ҳам ушбу вазиятда зарурий санитария-гигиена чораларини кўриб ишлаётганига қарамай, ўз мижозларини огоҳ бўлишга ва уйда қолишларига чақиради ҳамда ўз мижозларига янада қулайлик яратиш, масофадан туриб банк хизматларидан фойдаланган ҳолда ўз муаммоларини ҳал қилишлари мумкинлигини маълум қилади.

Жорий йилнинг 10 апрелидан бошлаб “Трастбанк” мижозлари ўзларининг Uzcard пластик карталари рақамини Россия, МДХ давлатлари ва чет мамлакатларда истиқомат қилаётган яқинларига маълум қилган ҳолда CONTACT ва Unistream

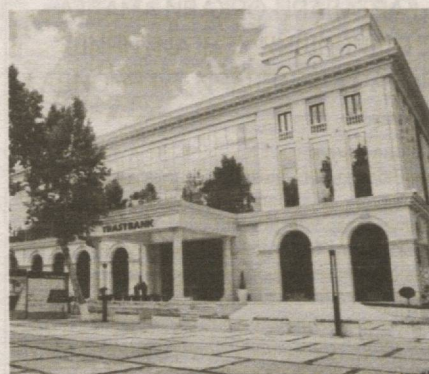
тизими орқали онлайн халқаро пул ўтказмаларини қабул қилиб олиш имкониятига эга бўлдилар.

Энди пул ўтказмасини олиш учун Трастбанк филиалларига бориш шарт эмас. Бунинг учун ўз яқинларингизга Трастбанкда очилган Uzcard пластик картангиз рақамини маълум қиласиз ҳамда яқинларингиз CONTACT ва Unistream халқаро пул ўтказмаларининг хизмат кўрсатиши шохобчалари орқали сизга пул жўнатишлари мумкин.

Банкнинг ушбу хизмати пул ўтказмасини қабул қилиб олувчиларга хавфсиз ва қулай бўлиб, мижоз уйдан чиқмай маблағни қабул қилиши учун имконият яратади.

МИЖОЗЛАР УЧУН ИМТИЁЗ ВА ИМКОНИАТ

Жисмоний шахсларга кредит тўловлари бўйича берилган имтиёзларига қўшимча равишда “Трастбанк” хусусий акциядорлик банки республикамизда коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш даврида аҳолини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида бир қатор имкониятлар яратмоқда.

Хусусан, жисмоний шахсларга ажратилган истёъмо, ипотека кредитлар ва микроқарзларнинг (кредитлар) асосий қарзи бўйича жорий йилнинг апрель, май ва июнь ойларидаги тўловлар шартнома бўйича якуний муддатларидан кейинги 3 ойга ўтказилиши имконияти берилди.

Шунингдек, жисмоний шахсларнинг асосий қарзи бўйича жорий йилнинг март ойида муддатидан тўланмаган қарзлари мавжуд бўлган тақдирда, ушбу қарздорлик бўйича тўлов шартнома бўйича якуний муддатидан кейинги 4-ойга ўтказилади. Бунда, шартнома муддати март, апрель ва май ойларида якунланган кредитларнинг асосий қарзи бўйича тўловлари июль ойидан бошланади.

Мазкур имкониятдан фойдаланиш учун мижозлар электрон ариза бериши ёки телефон орқали ўз ҳудудидаги “Трастбанк” филиалларига мурожаат этиши лозим бўлади.

Шуни ҳам қўшимча қилиш керакки, кредитларнинг фоизлари бўйича тўловлар муддати узайтирилмайди. Шу билан бирга, март, апрель, май ва июнь ойларида муддати ўтган қарздорлик учун оширилган фоизлар ва пенялар (штрафлар) ҳисобланмайди ҳамда ундирув чоралари кўрилмайди.

Кредит олган мижозлар зиммаларига, коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш даври якунланганидан сўнг бир ойлик муддат ичида кредит ҳужжатларига муддатини узайтиришдан келиб чиқадиган ўзгаришларни амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ расмийлаштириш мажбурияти юкланади. Акс ҳолда, кредит тўлови бўйича юқорида келтирилган ўзгаришлар бекор қилинади ва дастлабки кредит шартнома шартлари қучга кирилади.

Сабоҳат ХАЙТКАРИЕВА

“ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШ БАНК” ОМОНАТЧИЛАРГА ҚЎШИМЧА ҚУЛАЙЛИК ТАҚДИМ ЭТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 9 апрелдаги коронавирус пандемияси шароитида банк тизимининг барқарор ишлашини ҳамда иқтисодиётга молиявий қўмакчи бўлишни таъминлаш масаласи бўйича селектор йиғилишида тижорат банклари зиммаларига юклатилган вазифалар ижросидан келиб чиқиб, АТБ “Қишлоқ қурилиш банк” Бошқаруви томонидан карантин шароитида бугунги кунда фуқаролар (омонатчилар)нинг банкга келиб-кейтиш имконияти чекланганлиги сабабли ва омонатчиларга қўшимча қулайлик яратиш мақсадида, аввал эълон қилинган ва банк амалиётида қўлланилиб келинаётган омонатлар бўйича омонат муддати 2020 йилнинг апрел, май, июнь ойларида тугайдиган омонатлар муддатларини узайтириш, банк омонатчилари билан онлайн ишлаш тизими жорий қилинди.

лаб этилганда тегишли омонатнинг ҳақиқатда сақланган муддатига мувофиқ эълон қилинган фоиз тўловлари омонатчига у хоҳлаган шаклда тўлаб берилди.

Эндиликда мижозлар банк филиалларида сақланаётган омонатлар муддатини (шартномалар муддатини) уларнинг ёзма аризаларидан ташқари, электрон шаклда (шу жумладан, телеграмм канали орқали ақцептлаш ва бошқа усулларда) амалга оширишлари мумкин.

Шунингдек, омонатчилар томонидан банкда сақланаётган бирор бери омонат муддати тугаши билан ёки муддатидан олдин талаб қилиб олиш истаги билдирилганда карантин режимида эълон қилинган қоидаларга амал қилган ҳолда банк ходимлари омонатчи яшаб турган манзилга ташриф буюриш орқали омонатни нақд пул шаклида етказиш (ёки банк картасига ўтказиб бериш) ҳамда омонат билан боғлиқ ҳужжатларини жойида расмийлаштириб бериш амалиёти жорий қилинди.

Унга қўра, аввал банк амалиётига жорий қилинган 2020 йилнинг апрель, май ва июнь ойларида омонат шартномаси муддати тугайдиган миллий ва хорижий валютадаги муддатли ҳамда жамғарма омонатлари бўйича 2020 йил 10 апрелдан бошлаб:

– илгари имзоланган омонат қоидалари, шартномалар муддати ва шартларини сақлаб қолган ҳолда улар муддатини 3 (уч) ой муддатга узайтириш;

– онлайн бўлмаган омонатлар бўйича омонатчиларга банкга келмасдан ўзининг банкда сақланаётган ҳар қандай омонатини бошқа турдаги омонатга расмийлаштириш имконияти берилди.

Омонат муддатидан олдин та-

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК”ДА ОМОНАТЛАР МУДДАТЛАРИ УЗАЙТИРИЛАДИ

Ўзсаноатқурилишбанк тизимида муддати апрель ёки май ойигача бўлган миллий валютадаги аҳоли омонатлари муддатлари узайтирилиши белгиланди.

Жорий йилнинг 9 апрель куни Президентимиз бошчилигида коронавирус пандемияси шароитида банк тизимининг барқарор ишлаши ҳамда иқтисодиётга қўмакчи бўлишни таъминлаш масалаларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда қатор масалалар муҳокама этилиб, кўпчилик банкларнинг ўз мижозлари учун жорий қилаётган имтиёзлари алоҳида таъкидланди.

Йиғилишда давлатимиз раҳбари банклар аҳолида ишонч ва ҳурмат уйғотадиган яна кўплаб ташаббуслар билан чиқиши мақсадга мувофиқлигини қайд этиб, хусусан, сақлаш муддати тугаган омонатлар даврийлигини узайтириш ва уни жамоатчилик ўртасида кенг тарғиб қилиш таклифини ўртага ташлади.

Маълумки, Ўзсаноатқурилишбанк томонидан ушбу амалиёт жорий йилнинг 8 апрелидан бошлаб ишга туширилиб, бу ҳақда муассасанинг барча ижтимоий тармоқларида эълон қилинган эди.

Тартибга қўра, сақлаш даври апрель ёки май ойигача бўлган аҳолининг миллий валютадаги омонатлари муддати автоматик равишда уч ойга бир томонлама узайтирилади.

Бунда амалдаги ставкалар бўйича фоизлар ҳисобланиши давом этиб, камайтирилмайди.

Агар мижоз омонатининг узайган даври тугаганидан сўнг ўз маблағини ечиб олишга қарор қилса, ҳисобланган устама тўловлари банк томонидан тўлиқ ҳажмда тўланиши кафолатланади.

АҲОЛИГА ПЕНСИЯ ВА ИШ ҲАҚИ ТЎЛОВЛАРИНИ БАНК КАРТАЛАРИ ОРҚАЛИ АМАЛГА ОШИРИШНИ КЕНГАЙТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1-бошланиши

Бунинг учун:

– Бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси томонидан фуқаролар тўғрисидаги керакли маълумотлар карта очиш учун Халқ банки бўлинмаларига электрон шаклда юборилади ва банк томонидан уларга карта очилади;

– сўнгра ойлик пенсия тўловлари Пенсия жамғармаси бўлинмалари томонидан шакллантириладиган қайдномалар асосида фуқаронинг картасига ўтказилади.

– Халқ банкининг масъул ходимлари томонидан ушбу карталар уларнинг эгаларига барча санитар қоидаларига тўлиқ риоя қилинган ҳолда яшаш манзиллари бўйича етказиб берилди;

– Халқ банки ходимлари томонидан пенсионерларга ўзларининг банк карталари етказиб берилган вақтда уни расмийлаштириш учун фуқародан фақатгина ариза ва уни банк картасини қабул қилиб олганлиги тўғрисида имзо сўралади.

Шу ўринда, тўловларни амалга ошириш учун республиканинг барча ҳудудларида тегишли инфратузилма мавжудлигини қайд этамиз.

Халқ банки банкматларидан маблағларни нақдлаштириш бепул амалга ошириш мумкин бўлса-да, саломатлик нуқтаи назаридан ва айниқса, бугунги кунда тўловларни банк карталари орқали амалга оширишининг тавсия этамиз.

Айни пайтдаги вазиятни, шунингдек, нақд пулдан кўра банк карталаридан фойдаланиш хавфсизроқ эканлигини ва унга дезинфекцион ишлов бериш мумкинлигини инобатга олган ҳолда, фуқароларимиздан ариза ва имзо олиш жараёнида банк ходимларига нисбатан турли эътироз ва шикоятлар билдирмасликларини ИЛТИМОС ҚИЛАМИЗ!

Ойлик иш ҳақларини тўлаш бўйича:

– барча турдаги корхона ва ташкилотлар, шу жумладан, бюджет ташкилотлари ходимларининг ойлик иш ҳақлари ҳам босқичма-босқич тўлиқ банк карталари орқали амалга оширилади;

– корхона ва ташкилотлар раҳбарлари банк картаси очилмаган, яъни ойлик иш ҳақини нақд пул шаклида олиб келган ходимларга хизмат кўрсатувчи банк билан биргаликда тез фурсатларда банк карталари очиб бериш чораларини кўришлари (корхона номидан тегишли ариза ва ходимларнинг паспорт нусхаларини электрон шаклда банкларга тақдим этишлари) лозим бўлади;

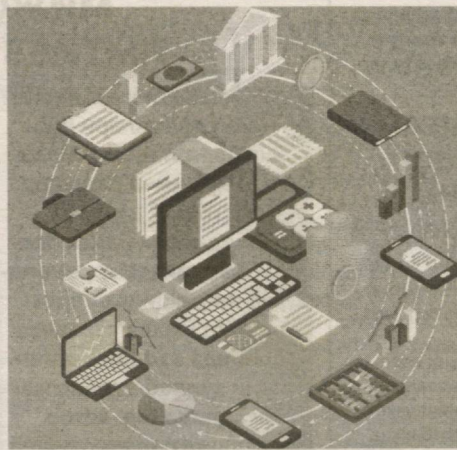
– очилган банк карталари хизмат кўрсатувчи банк томонидан тегишли корхона ва ташкилотларга барча санитар қоидаларига тўлиқ риоя қилинган ҳолда етказиб берилди;

– корхона ва ташкилотлар ишчи ходимлари ўз карталарини банкларга ташриф буюрмаган ҳолда, бевосита ўзлари ишлайдиган корхона ва ташкилотлардан олишлари мумкин бўлади.

Республикамизнинг барча фуқароларига яна бир бор шуни таъкидлаб ўтаемизки, банк карталарини расмийлаштириш учун банкларга ташриф буюришининг умуман талаб этилмайди.

Банк карталари сизларнинг иштирокингизсиз очилади ва хизмат кўрсатувчи банкнинг масъул ходимлари томонидан санитар қоидаларига тўлиқ риоя қилинган ҳолда, нафақадан фуқароларга яшаш манзиллари бўйича корхона ва ташкилотлар ишчи ходимлариники эса, корхона ва ташкилотларнинг юридик манзили бўйича етказиб берилди.

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки Матбуот хизмати

КАРАНТИН ДАВРИДА БАНК ХИЗМАТЛАРИДАН ҚАНДАЙ ФЙДАЛАНИШНИ БИЛАСИМИ?

Сизу бизга маълум COVID-19 коронавирус пандемияси сабабли юртимизда карантин!

Бу даврда банк хизматларидан фойдаланиш юзасидан сизда саволлар юзага келяпти, тўғрими? Эътиборингизга банк карталари, пенсия маблағлари, халқаро пул ўтказмалари, кредит, депозит каби банк хизматлари тўғрисида муҳим янгиликларни ҳавола этамиз!

БАНК КАРТАЛАРИ

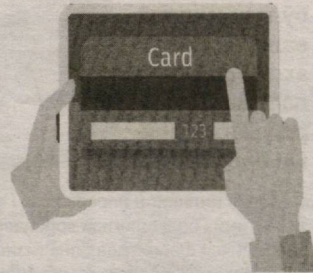
Картангизни йўқотиб қўйдингизми?

Пин-коди нотўғри киритилгани учун блокка тушиб қолдингизми?

Ўқи мuddати яқинлашиб, тугаб боряптими?

Аксига олиб, мамлакатда карантин, транспорт ҳаракатлари тўхатилган. Ҳавотир олманг, сиз энди уйда туриб тижорат банкларининг

- янги банк картаси очиш;
- йўқолган банк картангизни блоккаш ва тиклаб бериш;
- мuddати келган банк картангизни мuddатини узайтириб бериш ва алмаштириш;
- нотўғри киритилган пин-код туфайли блокка тушиб қолган банк картангизни блоккадан чиқариш хизматларидан фойдаланишингиз мумкин.

Ҳа, яна бир муҳим янгилик! Сизда етказиб бериш хизматидан фойдаланиш имконияти ҳам бор.

Шунчаки, уйдан чиқмаган ҳолда банкнинг call-марказ ва веб-сайтга боғланинг ёки оддийгина банкнинг мобил иловасидан фойдаланинг ва банкнинг ишлаш тартиби билан танишиб чиқинг.

ХАЛҚАРО ПУЛ ЎТКАЗМАЛАРИ

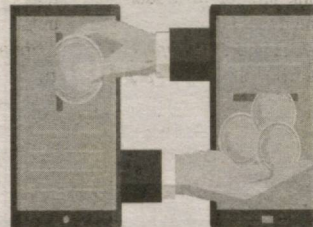
Сизга яқинингиз чет элдан пул юбормоқчи...

Уни хавфсиз ва уйдан чиқмаган ҳолда олишни ўйлаясизми?

Шунчаки, сиз "UzCard" пластик картангиз рақамларини (Эътибор қаратинг! Фақат рақамларини) пул жўнатмоқчи бўлган танишингизга айтсангиз бўлди. У дунёнинг исталган нуқтасида бўлса ҳам Visa, Mastercard ва "Мир" карталаридан Unistream, Золотая Корона ва Contact пул ўтказмалари тизимлари ёрдамида сизнинг "UzCard" пластик картангиз ҳисоб varaгини тўлдирди.

Яна бир қулайлик. Энди Россия Федерациясидаги яқинларингиз SBERBANK ONLINE мобил иловаси орқали Агробанк HUMO картасига пул юборишлари мумкин!

Ажойиб янгилик! Apelsin банк

иловаси билан халқаро пул ўтказмалари янада қулай!

Бунинг учун, илова орқали хорижий валютада ҳисобварағи очасиз. Шундан сўнг, номингизга келган халқаро пул ўтказмаларини, шунчаки, Капиталбанк Visa карталарига ўтказиб олишингиз мумкин. Ёки иловага бириктирилган исталган Humo ва Uzcard банк карталарига тушириб олиш имкони бор.

Унутманг! Уйдан чиқмаган ҳолда бу хизматлардан фойдалана оласиз!

Ҳа, айтганча, сизга валюта керак бўлса, банк мобил иловасига мурожаат қилинг! Сўмдаги банк картангиз пул маблағларини валюта картангизга конверсия қилиш орқали валюта сотиб олишингиз мумкин. Ва аксича, валютангизни сўмга айлантинг.

ПЕНСИЯ

Карантин даврида отахон ва онахонларни асрашимиз керак. Лекин пенсияни олиш керак! Қандай қилиб дейсизми? Бунинг ечими Халқ банкининг "Пенсия овердрафт картаси". Пенсиянгизни ҳар ойнинг 5 санасида олинг. Бу карталар савдо ва коммунал

тўловлар учун қулай! Ҳаттоки, фарзандларингиз ва невараларингиз карталарига пул ўтказишингиз ҳам мумкин!

КРЕДИТЛАР

Эшитдингизми?

Ҳозирда, кўплаб банклар жисмоний шахсларнинг кредитлари учун камида 2 ойгача имтиёз белгилади.

Энди вақтида тўланмай қолган фоизларга ҳисобланадиган ҳар қандай жарима ва пенялар карантин тугагунга қадар ҳисоб-китоб қилинмайди. Кредитингиз билан боғлиқ имтиёзларни ўз банкнингиздан билиб олинг!

Кредит тўловларини одатдагидек тўлашга имкониятингиз бўлса, буни ҳар доимгидек, банк мобил иловаси орқали амалга ошираверишингиз мумкин.

ДЕПОЗИТЛАР

Омонат фоизларингизни нақд пулда олармидингиз, бироқ банкка боришга иккиланаялсизми?

Бугунги вазиятда сиз банк мобил иловаси ёрдамида маблағларингизни масофадан туриб, пластик картангизга тушириб олишингиз мумкин. Мабодо пластик картангиз бўлмаса, сизда масофадан туриб пластик карта очиш ва уйингизгача етказиш имконияти бор.

ТЎЛОВЛАР

Ҳар қандай турдаги тўловларни (коммунал хизматлар, свет, газ, сув, интернет, кабель, телефон хизматлари учун тўловлар, жарималар, бюджет ва бошқа ташкилотларга тўловлар) банк мобил иловалари, Click, Oson, Raute каби тўлов тизимлари орқали амалга оширинг.

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки
Молиявий саводхонликни
ошириш ва банк
мутахассисларини қайта
тайёрлаш департаменти

Бугунги кунда мамлакатимизда экспорт салоҳиятини ошириш, жаҳон бозорида талаб мавжуд бўлган янги турдаги товарлар ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва шу орқали мамлакатимизнинг молиявий-иқтисодий барқарорлигини таъминлашда банк тизими томонидан олиб борилаётган инвестицион сиёсат ўз самарасини бермоқда.

Хусусан, инвестицион кредитларнинг асосий қисми реал секторга, яъни ишлаб чиқариш тармоқларини ривожлантиришга ва техник-технологик қайта жиҳозлашга йўналтирилмоқда. Инвестицион кредитларни кенг миқёсда жалб этиш натижасида мамлакатимизнинг экспорт салоҳияти сезиларли даражада ошди, кўплаб янги иш ўринлари яратилди, ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилма тармоқлари фаолиятининг самарадорлиги ортди. Шу билан бирга инвестицион кредитларни корхоналар фаолиятига йўналтириш ва уларнинг фаоллигини ошириш бўйича ҳал этилиши лозим бўлган мавжуд муаммолар ҳам анчагина. Жумладан, инвестицион кредитлар ҳажми мамлакат иқтисодиётида чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошириш учун етарли бўлмаётганини таъкидлаш лозим.

Инвестицион кредитлар бу – амалда ишлаб турган хўжалик фаолиятини модернизация қилишда ёки янги маҳсулот турини ишлаб чиқариш учун асосий воситаларни харид қилиш, сотиб олишга ажратиладиган кредитлар тушунилади.

Ҳар қандай мамлакат экспорт салоҳиятини характерловчи асосий кўрсаткичлардан бири бу – экспортнинг ЯИМдаги улуши саналади. Миқдорнинг ортиши эса мамлакат экспорт салоҳиятини ортиб боришини билан характерлайди.

Инвестицион кредитларнинг ўзига хос хусусиятларидан қуйидагиларни ажратиб кўрсатиш мумкин:

- инвестицион кредитлар қатъий тарзда мақсадли ишлатилиши лозим;
- инвестицион кредитлар асосан стратегик аҳамиятга эга лойиҳаларни молиялаштиришда қатнашади;
- инвестицион кредитларнинг асосий мақсади иқтисодий ўсишни рағбатлантиришдан иборат;

ЭКСПОРТ САЛОҲИЯТИНИ ЮКСАЛТИРИШДА БАНКЛАР ИШТИРОКИ

- инвестицион кредитлар узоқ муддатда иқтисодий самара берадиган лойиҳаларни молиялаштиришда қўлланади, яъни ушбу кредит узоқ муддатли характерга эга;

- инвестицион кредитларда амалга оширилаётган лойиҳанинг иқтисодий самара бериш муддатига қараб кредит асосий қарзини қайтариш муддати белгиланади;
- инвестицион кредитларни ажратишда лойиҳанинг барча жабҳалари ўрганиб чиқилади, яъни хомашёдан тортиб уни тайёр маҳсулот кўринишига келгунга қадар барча жараёнларни ўз ичига олган бизнес режа, техник иқтисодий асоснома ёки техник иқтисодий ҳисоблаш ўрганиб чиқилади;

- банклар томонидан инвестицион кредит тақдим этилишида қарз олувчидан кўра, лойиҳанинг ижтимоий-иқтисодий самарадорлиги кўпроқ ўрганилади;
- инвестицион кредитлашда банклар лойиҳа доирасида кредитдан фойдаланганлик учун даромад келтирадиган фоиздан юқори фоиз белгилашга, лойиҳа ўзини-ўзи иқтисодий жиҳатдан оқлаши муддатидан қисқа муддат белгилашга ҳақлари йўқ.

Ҳар бир тижорат банкининг асосий мақсадларидан бири ўз тасарруфидаги маблағлардан оқилонга фойдаланиш, шу жумладан, уларни кредитлаш ёки инвестициялаш шаклларида жалб қилиш ва қайта жойлаштиришдан иборат. Кредиторларни тўғри танлаш лойиҳани сифатли амалга оширилишида муҳим аҳамият касб этади.

Иқтисодий ўсиш учун инвестиция лойиҳаларини имтиёзли молиялаштириш зарурлиги инкор этиб бўлмас ҳақиқатдир. Бу ҳолатда давлатнинг инвестор сифатида намён бўлиши табиий, чунки бу орқали ижтимоий масалалар ва бутун жамият манфаати ҳимоя қилинади.

Давлат бу вазифани амалга ошириш учун зарур молиявий маблағларни бюджет воситасида қайта тақсимлаш орқали таъминлайди. Банк кредитлаш операциялари амалиёти таҳлили шуни кўрсатадики, лойиҳаларни молиялаштиришда банкларни фаолияти қанчалик самарали бўлмасин, ҳамда узоқ муддатли кредитларнинг улуши қанчалик ўсиш тенденциясига эга бўлмасин, мамлакатимиз реал сектори инвестиция фаолиятини молиялаштиришда банк кредитини ҳиссаси ханузгача жуда оз миқдорда бўлиб қолмоқда.

Инвестициялаш борасидаги фаоллиқни ошириш ва давлатнинг иқтисодий ўсишида муҳим ўринни банклар эгаллайди. Банклар инвестиция ресурсларини ишлаб чиқарувчи аккумулятор сифатида намён бўлиши лозим, аммо инвестициялар ҳажми ҳали ҳам етарли даражада эмас.

Инвестицион муҳитни янада яхшилаш шарт-шароитларидан бири банк тизимини такомиллаштириш, яъни молия бозорида рақобатни яратиш, хорижий инвесторлар учун ахборот таъминоти яхшилашдан иборат. Маблағлар етишмаслиги ва банк рискин камайтириш муаммоларини ҳал қилиш мақсадида синдикатлашган кредит таклиф қилиниши мақсадга мувофиқдир. Синдикатлашган кредитлаш ёрдамида банклар йирикроқ лойиҳаларни кредитлаш ва рискни синдикат иштирокчилари ўртасида тақсимлаш имконига эга бўладилар.

Ушбу йўналишни амалга ошириш учун ташқи ва ички ресурсларни ҳаракатлантириб, инвестицион кредитлаш соҳасида амалий ишларни бажариш лозим. Бу борада банкларнинг инвестицион фаолиятини такомиллаштириш мақсадида қуйидагиларни амалга ошириш лозим:

- аҳоли ва корхоналар

депозит жамлаш нормаларининг ўсиши бир вақтнинг ўзida тижорат банкларини пасивлар таркибини ўзгартирувчи омил бўлиб ҳисобланади ва корхоналар томонидан ўз маблағлари ҳисобига инвестиция лойиҳаларида кенгайтирилган тарзда иштирок этиши асосий шарт деб ҳисобланади;

- банкларро бозорда аҳволни стабиллаштириш, тижорат банкларининг ички мустаҳкамлигини ошириш;

- инвестиция лойиҳаларини биргаликда кредитлашда банкларро ҳамкорликнинг ривожланиши;

- алоҳида банкларнинг таваққалини пасайтириш ва ресурсларни йириклаштириш мақсадида синдикат кредитларидан фойдаланишни фаоллаштириш;

- давлат томонидан кредит ресурсларининг жамланиши ва уларни кредит шаклида давлат молия институтлари орқали тақсимлаш;

- лойиҳани амалга оширишга молиявий жавобгар бўлган институтлар яъни банкларнинг инвестиция лойиҳаларини экспертизасида бўлган ролин ошириш;

- тижорат банклари инвестиция фаолиятидан олган даромадларни ушбу фаолиятни маҳсул фондлар яратиш орқали рағбатлантиришда ишлатиш;

- иқтисодиётнинг реал секторини инвестициялашни сугурталаш тизимини яратиш.

Ўқоридаги таклифларни иқтисодиётнинг реал секторини кредитлашда тижорат банкларининг инвестиция фаолиятини(фаоллигини) такомиллаштиради ва иқтисодиётни ривожлантиришда етакчи ўринни эгаллайди.

Демак мамлакатимиз тижорат банклари инвестиция фаолиятини молиялаштиришда қайси соҳага ихтисослашганлигидан келиб чиққан ҳолда лойиҳаларни молиялаштирмоқдалар.

Бундай ҳолатда маълум бир

тижорат банки муайян соҳага боғланиб қолаётганлигини кўришимиз мумкин. Шунинг учун мамлакатимизда синдициялашган кредитлаш амалиётини такомиллаштириш мақсадга мувофиқ бўлади деб ҳисоблаймиз.

Мамлакатимизда корхоналар экспорт салоҳиятини мустаҳкамлашда тижорат банкларининг инвестицион кредитлаш амалиётини самарадорлигини ошириш мақсадида қуйидагича таклифларни беришимиз мумкин:

1. Республикаимиз тижорат банкларининг инвестицион кредитлаш фаолиятини самарадорлигини баҳолаш миллий тизими йўлга қўйилиши лозим;

2. Тижорат банклари инвестицион кредитлаш фаолияти даражасини фаоллаштириш бўйича Марказий банк томонидан минимал ва максимал кўрсаткичларни назарда тутувчи қатъий талаблар ишлаб чиқарилиши зарур;

3. Банклар, инвестиция фондлари, суғурта ва лизинг компаниялари фаолиятини рағбатлантириш ва инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда уларнинг иштирокини самарали йўлга қўйиш;

4. Ташаббускорларга инвестиция лойиҳаларини ишлаб чиқишда тижорат банклари, ҳудудлардаги савдо-саноат палатаси ва бошқа масъул идоралар томонидан амалий ёрдам кўрсатилиши-ни маҳаллий ҳокимликлар томонидан ташкил этилиши ва доимий назоратга олинishi;

5. Хорижий инвесторларни тўлақонли равишда ахборотлар(инвестиция лойиҳалари ва бизнес таклифлар ҳамда уларни молиявий қўллаб-қувватлаш бўйича) билан таъминлаш мақсадида ҳар бир ҳудуд бўйича веб-портални ташкил этиш.

Нодирдек БАҚОЕВ
Ўзбекистон Республикаси
Банк-молия академияси
тингловчиси

“ТРАСТБАНК” ХУСУСИЙ АКЦИЯДОРЛИК БАНКИ

Руйхатга олиш рақами: ЎзМБ томонидан 2017 йил 21 октябрдаги 44-сонли лицензияси
Юридик манзил: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7, 100011

МОЛИЯВИЙ ҲОЛАТ ТЎҒРИСИДАГИ ЖАМЛАНМА ҲИСОБОТ (минг сўмда)

	2019 йил 31 декабрь	2018 йил 31 декабрь
Активлар		
Пул маблағлари ва уларнинг эквивалентлари	905 295 569	991 805 915
ЎзР МБ ҳисобварағига мажбурий захиралар	87 746 644	100 607 014
Бошқа банклардаги маблағлар	39 544 003	46 063 034
Мижозларга берилган кредитлар ва бунақлар	1 797 215 358	1 318 767 598
Инвестициявий молиявий активлар	268 544 592	137 636 739
Шўъба корхоналарига инвестициялар	26 603 789	9 632 350
Фойда солиғи бўйича олдиндан тўлов бўйича жорий мажбуриятлар	1 651 680	68 493
Кечиктирилган солиқ активлари	4 839 895	-
Асосий воситалар ва номоддий активлар	154 122 695	106 522 110
Сотиш учун мўлжалланган айланмадан ташқаридаги активлар	-	1 700 853
Бошқа активлар	41 250 588	29 460 855
ЖАМИ АКТИВЛАР	3 326 814 813	2 742 264 961
МАЖБУРИЯТЛАР		
Бошқа банклар маблағлари	72 367 728	27 122 257
Мижозлар маблағлари	2 671 929 634	2 348 171 853
Муомалага чиқарилган қарз қимматли қоғозлар	-	477 185
Бошқа қарз маблағлари	62 991 726	39 907 182
Кечиктирилган солиқ мажбуриятлари	-	860 510
Бошқа мажбуриятлар	34 104 303	18 450 516
ЖАМИ МАЖБУРИЯТЛАР	2 841 393 391	2 434 989 503
ХУСУСИЙ КАПИТАЛ		
Устав капитали	226 961 733	161 961 733
Қўшилган капитал	73 864 358	46 997 915
Тақсимланмаган фойда ва фондлар	184 595 331	98 315 810
ЖАМИ ХУСУСИЙ КАПИТАЛ	485 421 422	307 275 458
ЖАМИ МАЖБУРИЯТЛАР ВА ХУСУСИЙ КАПИТАЛ	3 326 814 813	2 742 264 961

ДАРОМАД ЁКИ ЗАРАРЛАР ВА БОШҚА УМУМИЙ ДАРОМАДЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ (минг сўмда)

	2019 йил, 31 декабрь ҳолатига кўра	2018 йил, 31 декабрь ҳолатига кўра
Фонзли даромадлар, самарали фонз ставкалари бўйича ҳисобланган	313 592 929	194 544 386
Бошқа фонзли даромадлар	31 006 711	18 719 139
Фонзли харажатлар, самарали фонз ставкалари бўйича ҳисобланган	(52 680 798)	(23 688 274)
Бошқа фонзли харажатлар	(3 472 944)	(2 439 973)
Соф фонзли даромад	288 445 898	187 135 278
Қарз молиявий активлар бўйича кредитдан кўрилган зарарларга оид захиранинг шакллантириши	(12 595 955)	(15 823 396)
Молиявий воситалар ва кредитлар модификацияларида дастлаб тан олинган соф фонзли даромадлар/(харажатлар)	(19 081 202)	(3 643 447)
Кредитдан кўрилган зарарларга оид захира шакллантирилганидан кейинги соф фонзли даромадлар	256 768 741	167 668 435
Воситачилик даромадлари	119 400 515	104 135 737
Воситачилик харажатлари	(15 015 743)	(14 081 977)
Хорижий валютадаги операциялар ва хорижий валюталарнинг қайта баҳоланиши бўйича соф даромадлар/(харажатлар)	10 853 650	7 058 633
Шўъба корхоналарининг молиявий натижадаги улуши	14 691 309	4 941 350
Кредит хусусиятига эга мажбуриятлардан олинган кредит зарарлари бўйича захирана тиклаш / (шакллантириш)	(1 073 600)	(2 346 877)
Бошқа активлар бўйича захиранинг шакллантириши	(196 515)	(1 015 934)
Бошқа операция даромадлари	5 373 221	5 811 113
Маъмурий ва бошқа операция харажатлари	(160 226 286)	(139 774 683)
Солиқ солигунга қадар фойда	230 575 292	132 395 797
Даромад солиғи бўйича харажатлар	(45 784 255)	(31 575 677)
Ҳисобот йилидаги соф фойда	184 791 037	100 820 120
Бошқа умумий даромад:		
Қимматли қоғозлар, бошқа умумий даромад орқали адолатли қиймат бўйича баҳоланадиган тоифага кирувчилари – улуши воситалар	(368 125)	-
Умумий даромад тарихига кирувчи фойдадан олинган солиқ	73 625	-
Жами умумий бошқа даромад / (харажат)	(294 500)	-
Жами умумий йиллик даромад	184 496 537	100 820 120

КАПИТАЛДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ 31 декабрда яқунланган 2019 йил учун (минг сўмда)

	Устав капитали	Қўшилган капитал	Тақсимланмаган фойда ва фондлар	Жами капитал
2018 йил 1 январь ҳолатига кўра қолдиқ	101 961 733	25 997 110	90 204 558	218 163 401
Йиллик соф фойда	-	-	100 820 120	100 820 120
Бошқа умумий даромад	-	-	-	-
Ҳисобот давридаги жами умумий йиллик даромад	-	-	100 820 120	100 820 120
Устав капиталнинг кўпайиши	60 000 000	21 000 805	-	81 000 805
Дивидендлар, эълон қилинганлари	-	-	(92 709 975)	(92 709 975)
Дивидендлар, имтиёзли акциялар бўйича эълон қилинганлари	-	-	(3 450)	(3 450)
Тўланмаган дивидендларнинг қайтарилиши	-	-	4 557	4 557
2018 йил 31 декабрь ҳолатига кўра қолдиқ	161 961 733	46 997 915	98 315 810	307 275 458
Йиллик соф фойда	-	-	184 791 037	184 791 037
Бошқа умумий даромад	-	-	(294 500)	(294 500)
Ҳисобот давридаги жами умумий йиллик даромад	-	-	184 496 537	184 496 537
Устав капиталнинг кўпайиши	65 000 000	26 866 443	-	91 866 443
Дивидендлар, эълон қилинганлари	-	-	(98 219 151)	(98 219 151)
Дивидендлар, имтиёзли акциялар бўйича эълон қилинганлари	-	-	(3 450)	(3 450)
Тўланмаган дивидендларнинг қайтарилиши	-	-	5 585	5 585
2019 йил 31 декабрь ҳолатига кўра қолдиқ	226 961 733	73 864 358	184 595 331	485 421 422

Молиявий ҳисоботнинг тўғрилиги "Grant Thornton" МЧК аудиторилик компанияси (Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2008 йил 13 февралдаги АФ 00064-сонли лицензияси) томонидан тасдиқланган ва унинг барча муҳим жиҳатлари амалдаги қонун ҳужжатлари ҳамда Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига мувофиқ тайёрланган. Юқорида келтирилган маълумотлар тўғрисидаги ахборот банкнинг 2019 йил 31 декабрь ҳолати бўйича ҳисоботи тўғрилиги ҳақидаги аудиторилик ҳулосасида бор.

Хизматлар лицензияланган.

	2019 йил, яқунланган 31 декабрь ҳолатига кўра	2018 йил, яқунланган 31 декабрь ҳолатига кўра
Операцион фаолиятдан келган пул оқимлари ҳаракати		
Олинган фонзлар	338 402 300	207 432 302
Туланган фонзлар	(53 162 953)	(24 873 882)
Олинган воситачилик ҳақлари	119 086 805	103 974 230
Туланган воситачилик ҳақлари	(15 229 445)	(13 067 491)
Хорижий валютали операциялар бўйича олинган соф даромад	(10 853 650)	(7 058 633)
Бошқа олинган операция даромадлар	5 373 221	5 811 113
Ходимлар таъминоти бўйича туланган харажатлар	(89 126 216)	(74 119 371)
Туланган маъмурий ва бошқа операция харажатлар	(75 974 632)	(51 106 904)
Туланган фойда солиғи	(52 994 222)	(27 279 111)
Операцион активлар ва мажбуриятлардаги ўзгаришлардан олдинги операция фаолиятдан олинган пул оқимлари	165 521 208	119 712 253
Операцион активларнинг соф (кўпайиши)/ камайиши		
ЎзР МБ ҳисобварағидаги мажбурий захиралар	12 860 370	69 870 288
Бошқа банклардаги маблағлар	6 519 031	(6 446 278)
Мижозларга берилган кредитлар ва бунақлар	(478 447 760)	(475 485 647)
Бошқа активлар	(10 088 880)	16 595 801
Операцион мажбуриятларнинг соф (кўпайиши)/ (камайиши)		
Бошқа банкларнинг маблағлари	45 245 471	(24 213 120)
Мижозларнинг маблағлари	323 757 781	867 811 686
Бошқа мажбуриятлар	15 653 787	8 480 305
Операцион фаолиятдан олинган соф пул маблағлари ҳаракати	81 021 008	576 325 288
Инвестицион фаолиятдан келган пул оқимлари		
Инвестицион қимматли қоғозларни харид қилиш	(227 126 706)	(136 810 354)
Инвестициявий қимматли қоғозларни сўндириш	130 907 853	4 000 000
Асосий воситалар ва номоддий активларни харид қилиш	(50 639 293)	(58 086 955)
Асосий воситалар сотувидан тушган тушум	414 492	13 805
Инвестицион фаолиятда фойдаланилган соф пул маблағлари ҳаракати	(146 443 654)	(190 883 504)
Молиявий фаолиятдан келган пул оқимлари		
Қарз қимматли қоғозларни сўндириш	(477 185)	(11 000 000)
Бошқа қарз қимматли қоғозларга эга бўлиш	39 021 544	39 907 182
Бошқа қарз қимматли қоғозларни сўндириш	(15 937 000)	-
Дивидендлар, туланганлари	(6 352 708)	(11 827 200)
Молиявий фаолиятда фойдаланилган соф пул маблағлари	16 254 651	17 079 982
Айирбошлаш курслари ўзгаришининг пул маблағлари ва уларнинг эквивалентларига таъсири	(36 962 941)	(5 998 794)
Пул маблағлари ва улар эквивалентларининг соф ўзгариши	(86 130 936)	396 522 972
Пул маблағлари ва уларнинг эквивалентлари, ҳисобот йили бошида	992 790 581	596 267 609
Пул маблағлари ва уларнинг эквивалентлари, ҳисобот йили охирида	906 659 645	992 790 581

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKACASI
МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ЛИКВИДЛИЛИГИНИ
БОШҚАРИШГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМГА ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси

Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 25 февралда
2709-4-сонли рақам билан рўйхатдан ўтказилди.

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги ва "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги қонунларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг 2015 йил 22 июлдаги 19/14-сон қарори (рўйхат рақами 2709,

2015 йил 13 август) (Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2015 й., 32-сон, 437-модда) билан тасдиқланган Тижорат банкларининг ликвидлигини бошқаришга қўйиладиган талаблар тўғрисидаги низомга иловага мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

2. Мазкур қарор 2020 йилнинг 1 мартидан эътиборан кучга киради.

Марказий банк раиси
Тошкент ш.,
2020 йил 16 январь,
1/5-сон

М. НУРМУРАТОВ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2020 йил 16 январдаги 1/5-сон қарорига
ИЛОВА

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ЛИКВИДЛИЛИГИНИ БОШҚАРИШГА
ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМГА
КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР

1. 1-банд куйидаги мазмундаги хатбоши билан тўлдирилсин:

"кредит ажратиш бўйича шартли мажбурият – кредит шартномасида банкнинг кредит ажратиш бўйича мажбуриятни кредитни молиялаштириш учун ресурс маблағлари банкка тушгандан сўнг юзага келиши шартли мавжуд бўлган, лекин ҳисобот санасига бу шарт бажарилмаган мажбурият".

2. 3-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"3. Юқори ликвидли активларга қуйидагилар киради:

нақд пуллар;
Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ва Марказий банкнинг қимматли қоғозлари;

банкнинг Марказий банкда очилган ҳисобварақларидаги маблағлари, бундан Марказий банкнинг мажбурий захира ҳисобварағидаги маблағлар мустасно;

таваккалчилик даражаси паст бўлган мамлакатлар ҳукуматлари ва Марказий банклар томонидан чиқарилган қимматли қоғозлар, шунингдек бу мамлакатлар ҳукуматлари ва Марказий банкларига бошқа молиявий талаблар;

таваккалчилик даражаси паст бўлган мамлакатлардаги "Standard & Poor's", "Fitch Ratings" ва "Moody's Investors Service" компанияларининг инвестицион рейтинг даражасидан ёки Марказий банк томонидан тан олинган бошқа рейтинг компанияларининг ушбу рейтинг даражасига тенг бўлган рейтинг баҳоларига эга банкларда чет эл валютасида очилган вакиллик ҳисобварағидаги маблағлар ва овернайт (кунлик) банклараро депозитлар;

"Standard & Poor's", "Fitch Ratings" ва "Moody's Investors Service" компанияларидан бирининг "B-"/"B3" ёки Марказий банк томонидан тан олинган бошқа рейтинг компанияларининг ушбу рей-

тинг даражасидан кам бўлмаган рейтинг баҳоларига эга маҳаллий банкларда чет эл валютасида очилган вакиллик ҳисобварағидаги маблағлар;

Халқаро валюта фонди, Жаҳон банки гуруҳи (Халқаро тикланиш ва тараққиёт банки, Халқаро молия корпорацияси, Халқаро инвестицияларни кафолатлаш агентлиги, Халқаро тараққиёт ассоциацияси) ҳамда Осие тараққиёт банки, Осие инфраструктура инвестиция банки, Европа тикланиш ва тараққиёт банки, Европа инвестиция банки, Европа инвестиция жамғармаси, Ислон тараққиёт банки ва Европа Кенгашининг тараққиёт банки томонидан чиқарилган қимматли қоғозлар."

3. 36 ва 431-бандлар ўз кучини йўқотган деб топилсин.

4. 43-банд куйидаги тахрирда баён этилсин:

"43. Банклар мажбуриятларининг ўз вақтида ва тўлиқ бажарилишини таъминлаш мақсадида лаҳзали ликвидлик, ликвидликни қоллаш, соф барқарор молиялаштириш ва юқори ликвидли активларининг жами активлардаги улушига ўрнатилган меъёрларни бажаришлари лозим."

5. 432-банднинг учинчи хатбошидаги "10 фоиздан" деган сўзлар "25 фоиздан" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

6. Куйидаги мазмундаги 521-банд билан тўлдирилсин:

"521. 2020 йил 1 июндан бошлаб банкларнинг юқори ликвидли активлари жами активлардаги улуши кун охирига 10 фоиз миқдоридан кам бўлмаслиги лозим."

7. 55-банднинг бешинчи хатбошиси куйидаги тахрирда баён этилсин:

"балансдан ташқари моддаларнинг 15 фоизи, бундан депозит билан таъминланган аккредитивлар ва кафолатлар ҳамда кредит ажратиш бўйича шартли мажбуриятлар мустасно."

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKACASI
МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

"ҲАР БИР ОИЛА – ТАДБИРКОР" ДАСТУРИ
ДОИРАСИДА КРЕДИТЛАР АЖРАТИШ ТАРТИБИ
ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИНГ 14-БАНДИГА
ЎЗГАРТИРИШ КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси

Адлия вазирлиги томонидан

2020 йил 27 февралда 3022-4-сонли рақам
билан рўйхатдан ўтказилди.

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги, "Банклар ва банк фаолияти тўғрисида"ги қонунларига ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 16 январдаги 28-сон "Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги ҳузуридаги Кичик бизнес ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги тўғрисидаги ҳамда Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ҳақида"ги қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви-

нинг 2018 йил 8 июндаги 20/1-сон қарори (рўйхат рақами 3022, 2018 йил 9 июнь) (Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 09.06.2018 й., 10/18/3021/1333-сон) билан тасдиқланган "Ҳар бир оила – тадбиркор" дастури доирасида кредитлар ажратиш тартиби тўғрисидаги низомнинг 14-банди бешинчи хатбошисидаги "Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш давлат жамғармасининг" деган сўзлар "Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармасининг" деган сўзлар билан алмаштирилсин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Марказий банк раиси
Тошкент ш.,
2020 йил 15 февраль,
3/4-сон

М. НУРМУРАТОВ

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKACASI
МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

"МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ
КРЕДИТ СИЁСАТИГА НИСБАТАН
ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР ТЎҒРИСИДА
НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА"ГИ
ҚАРОРНИ ЎЗ КУЧИНИ ЙЎҚОТГАН ДЕБ ТОПИШ
ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси

Адлия вазирлиги томонидан

2020 йил 27 февралда 2230-1-сонли рақам
билан рўйхатдан ўтказилди.

Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида"ги, ҳамда "Микрокредит ташкилотлари тўғрисида"ги қонунларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқаруви қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг 2011 йил 30 апрелдаги 13/5-сонли "Микрокредит

ташкilotларининг кредит сиёсатига нисбатан қўйиладиган талаблар тўғрисида" низомни тасдиқлаш ҳақида"ги қарори (рўйхат рақами 2230, 2011 йил 25 май) (Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2011 й., 20-21-сон, 217-модда) ўз кучини йўқотган деб топилсин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Марказий банк раиси
Тошкент ш.,
2020 йил 25 январь,
2/9-сон

М. НУРМУРАТОВ

Карантинда ёзилган шеър

КАРАНТИНДА

Деразадан хуркиб қарайман,
Фазодан боққандек заминга.
Қўл силкитиб имлайди баҳор
Мени эса оёғим синган...

Деразадан хуркиб қарайман,
Лаҳзаларда уйчан қиёфа.
Рўмолини ечади баҳор —
Борлиқда одамсиз зиёфат...

Деразадан хуркиб қарайман,
Ачингандек боқар мусича.
Ёри изсиз кетган бевадек,
Баҳор кетиб борар ўзича...

***

Шоҳда ёлғиз қолган нокдек ғарибман -
Тўкилмоққа келиб бахт ахтарибман...
Сайр этгани келдим бу дунёсига,
Бу олам меники эмас: шарифман.

Асрлар кўзимга кул сочиб ўтди,
Ожизман, юпунман, лекин зарифман.
Миллион кашфиёт ва бунёд қилдим,
Юксалиб, ўзимни лойга қорибман.

Бир кеча кўнгилга сўзлагил дедим,
Анордек сачради - бекор ёрибман.
Ёр келар дейишди туғилганимда -
Боладек эмаклар ўзим борибман.

Ёр деди: "Тўнингдан ёр иси келур",
Ҳорибман, ҳорибман, жуда ҳорибман...
На банд бўлолдим ва ёки одам -
Сиз каби чалкашган Шухрат Орифман.

Шухрат ОРИФ

Фан оламида ўртача умр кўриш лекин "сароб" ҳисобланмайдиган маълумотлар эълон қилинади. Умр давомийлиги ва узоқ яшашга алоқадор сабаблар бўйича "ҳайратомуз".

Барча касалликларни инсоннинг ўзи яратади, лекин оддий мувофиқ ҳаёт тарзини сақлаб қолиш билан уни четлаб ўтиш мумкин бўлади. Инсон камида 90 йил яшаш, хатто юз ёшга етиб, уни тўйдай нишонлаш учун тўқсон фоиз имкониятга эга деб тиб илми хулосага келган (Клайд Янси). 2040 йилгача қилинган илмий башорат – инсон умрини чексиз узайтириш мумкин ва "ўлмас одам" ни ҳам дунёга келиши фантастика бўлиб қолмаслиги эҳтимолдан холи эмас деган тўхтамга келган. Бироқ, илм-фан ҳам тақдирга бўйсунмади.

Келинг энди қахрамонимиз – Фаргона вилояти Бувайда туманида яшовчи фуқаро Хувайдо Умарова ҳақида икки оғиз гапириб ўтайлик. Жорий йилда Ўзбекистон халқи минтақада узоқ умр кўриш бўйича етакчи бўлиб, биринчи ўринда қайд этди. Қолаверса, олимларимизнинг кўп йиллик илмий мониторинги натижаси сифатида узоқ умр кўрувчи Хувайдо момо Умаровани дунёнинг энг кекса аёли дейиш мумкин. У киши 1895 йил 1 январда туғилган, ёшлари – 125 ёш 4 ойлик. Ўзбекистон Табобат академияси аъзолари ҳар йили 3-4 марта момодан хабар олиб туришади. Хусусан, Ўзбекистон Табобат Академияси ҳақиқий аъзоси, тиббиёт фанлари доктори, профессор Нейматжон Мамасолиев бошчилигидаги гуруҳ момонинг қон босимлари ва пархезларини текшириб, керакли тавсияларни бериб туришади.

Таъқиқотчи Намоз Мавлонов билан суҳбатлашганимизда бу момонинг узоқ яшаш сирлари шундай эканки, қахрамонимиз ҳеч қачон биров билан хафалашиб, асабини бузмаган эканлар. Нерв системаларининг бир маромда ишлаши унинг узоқ умр кўришига ҳам омил бўлмоқда экан. Айна дамда ҳам Хувайдо Умарованинг аҳволлари анча яхши.

Момонинг айтишича, саҳийлик ва яхшилик қилиш бошқаларга нисбатан кўпроқ яшаш белгиси экан. Дўстлар, кўни-қўшнилар ёки қариндошларга ёрдам бериш, муҳтожларга ва қийин вазиятда қолганларга қўмақлашганлар бепарво кишиларга қараганда соғлом ва тетик бўлишарка. Ҳатто буни АҚШнинг Буффало университетиде ўтказилган ва унда 846 киши қатнашган [Майкл Пулен, 2019] маълумот ҳам тасдиқлайди. Бундай маълумотлар муқаддас динимизда ҳам такрор ва такрор таъкидланган. Хусусан, Пайғамбаримиз алайҳис-саломдан ривоят қилинган ҳадисда шундай дейилади: "Сизларнинг ях-

ЕР САЙЁРАСИДАГИ ЭНГ КЕКСА КИШИ ЎЗБЕКИСТОНДА

шилларингиз умри узун, амалда чиройли бўлганингиздир" (Имом Аҳмад, Ибн Ҳиббон, Байҳақий).

Олимларимизнинг таъкидлашича, узоқ умр кўриш кафолати бу – Eaton S. рецепти, рационда оқсиллар истеъмолини 2,7 баробарга кўпайтириш; ёғ истеъмолини аксинча 2 баробарга камайтириш; натрий истеъмолини 4,9 мартага камайтириш; калий қабул қилишни 4,6 баробарга орттириш; кальций қабул қилишни 2,5 мартага кўпайтириш экан.

Чунончи, илмий мониторинг натижалари бўйича ("The Lancet" журна-ли таҳлиллари) энг узоқ умр кўриш бўйича Японияни "тахт"дан тушиши кутилаётди. 2040 йилга бориб унинг ўрнини Испания эгаллаши башорат қилиниб – ўртача умр кўриш давомийлиги 85,8 йилга етади, Японияни кўрсаткичи эса 85,7 ёшни ташкил этади. Узоқ яшашни "салбий кушандаси" деб эътироф этилган 250 та сабаб орасида (190 мамлакатда), энг жиддийлари сифатида қон босими-ни ортиши (АГ), семизлик, қандли диабет, тамаки чекиш ва алкоголь истеъмоли кўрсатилмоқда.

Таъқиқот натижаларига кўра, узоқ умр кўрувчи инсонлар яшовчи мамлакатлар етакчи ўнлигида 2040 йилга бориб – Сингапур, Швейцария, Португалия, Италия, Исроил, Франция, Люсембург, Австралия, Япония ва Испания қаторига Ўзбекистон ҳам кириши мумкин экан.

Ўрни келганида айтиш лозимки, тарихда узоқ умр кўрганлар кўп бўлган. Жумладан, хитойлик Ли Цинъюнь (1677-1933) - 256 йил яшаган. Бу одам ўлганида текширилганлар – ундан бирорта касаллик аломати топилмаган. Шунингдек, европалик – миллати нозамълум Фома Карне (1588-1795) - 207 йил яшаган. Яна ўз даврининг узоқ умр кўрган кишиси озарбойжон Ширали Муслимов (1805-1973) - 168 ёшга кирган, туркиялик Заро ога эса (1777-1934) 157 ёшга қоралаган. Индонезиялик Туринах (1853)ни 2010 йили матбуотда унинг 157 йиллиги ҳақида ахборот берилган, ҳозир вафот этган. Яна Озарбойжон фуқароси Махмуд Багир ўғли Эйвазов (1808-1960) – 152 ёшда вафот этган. Доғистон фуқароси Магомед Лабазанов (1890-2012) 122 ёшда ўлган. Грузиянинг Сачино қишлоғида яшаган Антиса Хвичача (1880-2012), 132 ёшга кирган. Россия фуқароси Толстогузов Павел Яковлевич – 117 ёшга кириб, Тобольск шаҳрида истиқомат қилиб ўтган ва Бородин жангини иштирок-

чили бўлган. Ҳозирда яшашга тўғри килинган ҳиндлардан Махам Мусий Бангалорда 1835 йилнинг 9 январиде туғилган ва Гиннес рекордлар китобида ҳозирги дунёнинг энг кекса одами деб киритилган. Нафақага 122 ёшида чиққан бу одамнинг ўлгани ҳақида маълумотимиз йўқ. Яна бир узоқ умр кўрувчи инсон – Сапарман Содимеджо Индонезияда яшайди, 1870 йилда туғилган, ўтган йилнинг 31 декабрида 150 ёшга тўлди. Қариндошларининг сўзларига қараганда муллақо соғлом ва ҳеч касал бўлмади, 10 та ака ва опа – сингиллари бўлган ва 4 марта уйлانган. Агар у ҳозир тирик бўлса Хувайдо момо иккинчи ўрнини эгаллайди.

– Хувайдо момо юз ёшга кирганларида тишлари қайтадан чиқди. – дейди профессор Нейматжон Мамасолиев. – Аҳволлари жуда яхши, фикрлашлари тиниқ, Юрак қисқаришлари ритмик, қисқариш частотаси – 87 та 1 дақиқада. Томир уришлари АБ 152/92 мм.с.м. – чап қўлда, 150/90 мм.с.м. – ўнг қўлда. Ички аъзолар томонидан патологик силжувлар йўқ. Хотиралари тиниқ, қувноқ. Тиббий хулосам шуки, физиологик прогерия, яъни деярли соғломлар. Хувайдо момо аҳволларидан келиб чиқиб профессор Нейматжон Мамасолиев айтганидек, қувноқ ва фаол ҳаёт тарзи узоқ умр кўриш гаровидир.

Дарвоқе, жаҳон миқёсида, Ўзбекистон умрни узайтириш борасида энг қўлай имконият ва салоҳиятга эга бўлган мамлакат қаторида эътироф этила бошланди. Яъни Ўзбекистонда узоқ умр кўриш даражаси ортомқда, мамлакатда 225 минг киши 80 ёшдан ошган, 44 минг нафар 90 ёшдан ва 8700 нафар 100 ёшдан ошганлар истиқомат қилишади.

Хуллас, узоқ умр кўриш омили бу – кеңиримллилик, қафа бўлмаслик, хайру саховатни кўпайтириш, катта – улуг кишиларнинг дуосини олишдир. Барчамизга Хувайдо момонинг умрини берсин!

Шукур ЖАББОР

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ - ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА
АХБОРОТ ҲАМКОРЛАРИМИЗ
Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки
Ўзбекистон Республикаси
Банк-молия академияси

БОШ МУҲАРРИР
Бобур МУҲАММАДИЕВ

НАШР УЧУН МАСЪУЛ
Шукур ЖАББОР

ОБУНА ВА РЕКЛАМА
БЎЛИМИ РАҲБАРИ
Ўктам АБДУЛЛАЕВ
Тел: +998 90 026 4090
71 234 43 18

Факс 71 234 43 18
Нашр индекси-102.

МУАССИС:
"Moliya yangiliklari agentligi" МЧЖ

Ахборот кўмаги
ЎзА, "Norma Hamkor" МЧЖ
www.finance.uz
Тахририят манзили:
100060. Тошкент ш., Юнусобод т.
Осиё кўчаси 1а
e-mail: bankaxborotnomasi@mail.ru,
Чоп этишга тайёрловчи:
"Moliya yangiliklari agentligi" МЧЖ
Газета тахририятнинг техник
ускуналарида саҳифаланди.

Тахририятнинг фақат ёзма розилиги билан "Банк ахборотномаси" да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга ижозат берилмади. Қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган. Газета ҳафтада бир марта – пайшанба кўни чиқади. Буортма № 9 0432 А-1678 Нархи шартнома асосида. Газета А3 ҳажмда, 4 шартли босма табоқда чоп этилди. Босишга рухсат этилди: 14.04.2020 й., 1 2 3 4 5 6